

Epikuroos:

Teejuht
Hirmudeta
Eluni

Kuidas saavutada püsiv õnn ja meelerahu maailmas, mis on täis hirmu?

Inimkonda on alati saatnud sügavad hirmud: hirm jumaliku karistuse ees, hirm surma lõplikkuse ees ja igapäevaelu kehalised ning vaimsed kannatused.

Epikurose õpetuste eesmärk oli vabastada inimesed nendest hirmudest, et nad saaksid elu maa peal nautida.

Epikuros (341–270 eKr): Filosoof kui hinge arst

Elu: Sündis Samosel, õppis atomist Nausiphanese käe all, asutas oma kooli Ateenas 306 eKr.

Aed (Kepos): Tema kool oli avatud kõigile – meestele, naistele ja orjadele. See oli kogukond, kus sõbrad elasid, vestlesid ja einestasid koos.

Missioon: Tema filosoofia ülesanne oli ravida hinge. Ta on öelnud: "Nii nagu ei ole kasu meditsiinist, mis ei ravi keha, ei ole kasu ka filosoofiast, mis ei ravi hinge."

Kolmeosaline süsteem hingerahu saavutamiseks

Epikurose filosoofia on ühtne tervik, kus iga osa täidab kindlat eesmärki teel õnneni. Eetika on eesmärk, füüsika ja kanoonika on vahendid.

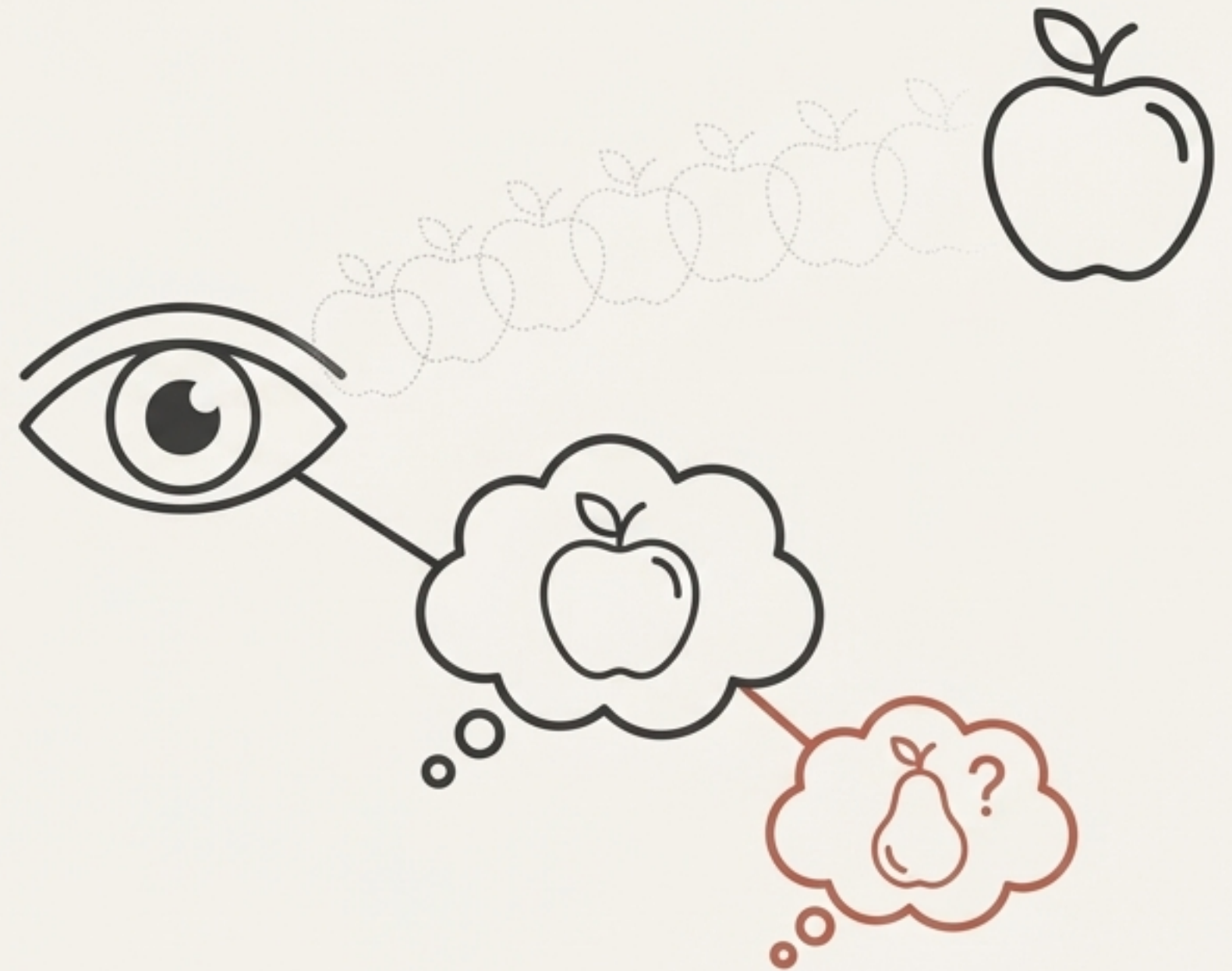

Vundament: Tõe kriteeriumiks on meeleline kogemus

Kõik teadmised pärinevad aistingutest. Kehade pinnalt eralduvad pidevalt õhukesed kujundid ("nähtumukesed"), mis tabavad meie meeli.

Põhiprintsiip: Aistingud ei eksi kunagi. Vead tekivad alles siis, kui me hakkame aistinguid tõlgendama.

See on alus, mis võimaldab eristada tõe ebausust ja alusetutest hirmudest.

Esimene sein: Jumalad on olemas, kuid nad ei sekku

Epikurose järgi on jumalad täiuslikud ja õndsad olendid, kes elavad maailmadevahelises tühjuses. Nende ideaalne seisund välistab muretsemise inimeste asjade pärast.

Kurjuse argument: Kui jumalad sekkuksid, siis kurjuse olemasolu tõestab, et nad on kas võimetud, pahatahtlikud või ükskõiksed – ükski neist omadustest ei sobi kokku jumaliku loomusega.

Järeldus: Jumalate kartmine on seega irratsionaalne. Nad väärivad austust kui täiuslikkuse eeskujud, mitte hirmu.

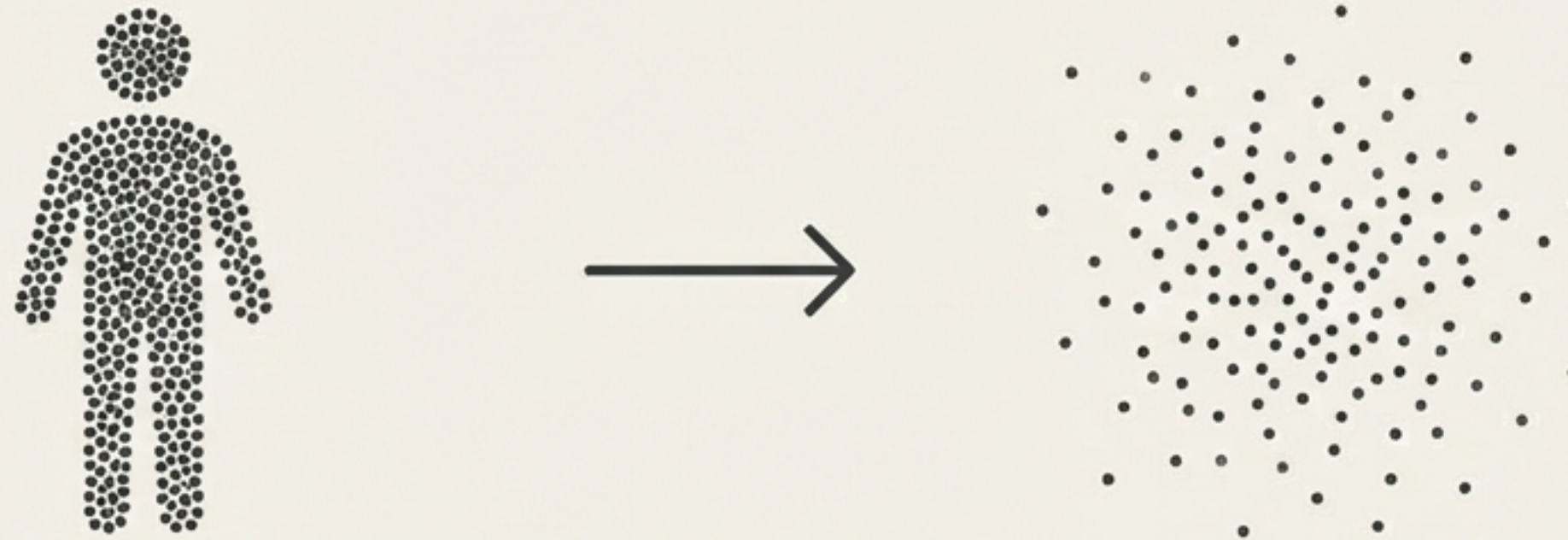
Jumalad / Täiuslikkus

Inimeste Maailm

Teine sein: Surm ei ole meile midagi

Kui oleme meie, siis pole veel surma, kui on aga surm, siis pole enam meid.

Atomistlik selgitus: Nii keha kui ka hing koosnevad aatomitest. Sures laguneb keha ja hinge aatomid hajuvad. Ei ole olemas surmajärgset elu ega teadvust.

Järeldus: Kuna me surmaga kunagi ei kohtu ja kannatusi tunda ei saa, on surmahirm alusetu.

Füüsika mootor: Aatomite ettearvamatu kalle ja tahtevabadus

Tuginedes Demokritosele, uskus **Epikuros**, et kõik koosneb aatomitest ja tühjusest.

Otsustav uuendus: Erinevalt Demokritosest väitis Epikuros, et aatomid võivad oma sirgjoonelisest langemisest **spontaanselt** kõrvale kalduda. Seda nimetatakse deklinatsiooniks.

See ettearvamatu "kõrvalekalle" murrab paratamatuse ahela ja loob ruumi tahtevabadusele. Ilma selleta oleksid meie teod ettemääratud ja eetiline valik võimatu.

Eesmärk: Tõeline nauding on *Ataraxia* – hingerahu

Meeleline nauding

(lühiajaline)

Ataraxia

(püsiv)

Filosoofia kõrgeim eesmärk on saavutada *ataraxia* – seisund, mis on vaba kehalistest kannatustest ja vaimsest rahutusest.

See ei ole hetkeline meeleline nauding, vaid stabiilne ja püsiv hingerahu – meelte "tuulevaikus".

Tõeline õnn peitubki selles häirimatuses, mitte luksuses või liialdustes.

Arukas valik: mitte iga naudingut ei pea valima

Reegel: Mõnikord tuleb loobuda naudingust, kui see viib tulevikus suurema kannatuseni.

Reegel: Mõnikord tuleb taluda kannatust, kui see viib tulevikus suurema naudinguni (rahuni).

Epikuros õpetab naudingute ja kannatuste kaalumist pikaajalise heaolu nimel. Iga nauding on iseenesest hea ja iga kannatus halb, kuid mitte igast naudingust ei tule kinni haarata ja mitte igast kannatusest hoiduda.

Aed: Filosoofia, sõprus ja lihtne elu

Epikurose Ateena kool ei olnud pelgalt õppeasutus, vaid sõprade kogukond, kus elati tema õpetuse järgi.

Nad väärtustasid lihtsat elu, mõõdukust ja intellektuaalseid vestlusi.

Sõpruse tähtsus: Epikuurlaste jaoks oli sõprus üks suurimaid naudinguid ja olulisemaid komponente õnneliku elu saavutamisel.

Epikuurluse müüt ja tegelikkus

MÜÜT

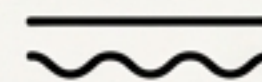
- Ohjeldamatu meeleline nauding
- Pidev pidutsemine ja liigsöömine
- Egoistlik omakasu tagaajamine

Ajalooline laim: vastased (nagu stoik Diotimos) levitasid valesid Epikurose prassimisest ja nilbetest kirjadest.

TEGELIKKUS

- *Ataraxia* – püsiv hingerahu
- Mõõdukus ja tasakaalukus
- Sõprus ja inimsõbralikkus
- Vabanemine hirmust ja kannatustest

Tetrapharmakos: Epikurose retsept õnnelikuks eluks

1.

Ära karda jumalaid.

(Nad ei sekku sinu ellu.)

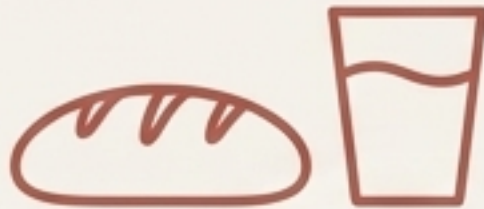
2.

Ära muretse surma pärast.

(Sa ei kohta seda kunagi.)

3.

See, mis on hea, on kergesti saavutatav.

(Püsiv hingerahu tuleb lihtsatest asjadest nagu sõprus ja mõõdukus, mitte luksusest.)

4.

See, mis on kohutav, on kergesti talutav.

(Tugev valu on lühiajaline, krooniline valu on talutav ja mõistusega juhitud.)

Epikurose püsiv pärand

- **Filosoofia kui teraapia:** Epikurose peamine panus oli näidata, et filosoofia eesmärk on vähendada inimlikke kannatusi.
- **Õnn kui hingerahu:** Ta defineeris õnne ümber, liikudes hedonismist *ataraxia* poole.
- **Ratsionaalsus vs Hirm:** Ta näitas, et maailma ratsionaalne mõistmine on võimsaim vahend vabanemaks ebausust ja hirmust.
- **Mõju tänapäeval:** Tema ideed inspireerisid Karl Marxi väitekirja ning tema nime kasutatakse (sageli ekslikult) ka 21. sajandil luksust propageerivas ajakirjas “Epicurean Life”.

Avasta edasi

Artikkel: Leene Korp “Epikuroos ja epikuurlased”

Raamat: Indrek Meos “Antiikfilosoofia”
(peatükk “Epikuroos”)

Tõlked: “Peamised arvamusel; Ütlused”
(tõlkinud Kaarina Rein, Akadeemia 2013, nr 5)

